

man deraf vilde være berettiget til at slutte, at den frie Næring i Virkeligheden var en Kilde til Drikfældighed. Jeg tror, at man her i nogen Grad forveksler Aarsag og Virkning. Man kan i hvert Fald sige, at disse to Ting ikke altid er lette at rede ud fra hinanden. Lad mig for at blive ved selve Spørgsmaalet om, hvad der er Aarsag til Drikkeriet, sige, at hvis man vil holde sig til Bondestandens Vilkaar her i Landet, kender man jo Jeppe paa Bjerget tilstrækkeligt til at vide, at naar han, den usselige Bonde, som han kaldes, drak, var det, fordi han var fattig, han var uvidende og forhutlet, og han havde en ond Kone — alene det sidste kan være nok til at gøre et Menneske ked af det. Naar den ulykkelige Jeppe saa gik til Byen og brugte Konens eller sine egne Penge — hvad det nu var — fik han Prygl, og jeg maa mene, at denne usselige Bonde ikke i nogen Maade var modtagelig for noget som helst Ræsonnement, da hans Liv var saa forkvælet, som det var. Han maatte først løftes op i et højere Plan. Har man ikke Lov til at sige, at f. Eks. Stavnsbaandets Løsning aabenbarer en ny Tid for Bonden, ogsaa paa et rent moralsk Omraade, selv om man ved, at det varer et godt Stykke Tid, inden han virkelig frigøres, løfter sit Blik fra den kolde Jord mod den lyse Himmel og føler, han er en Personlighed; en Tid lang er han endnu en jordbunden Ætling af Jeppe, der drikker for at døve sine Sorger. Man vil heraf i hvert Fald se, at Drikkeriets Aarsag kan være af rent social Art. Fattigdom, Uvidenhed, et lavt Stade paa det sociale og moralske Omraade foranlediger selvfølgelig meget let Drikkeri. Omvendt vil et bedre Liv, økonomisk gunstige Forhold og højere Oplysning, der gerne plejer at følges ad, ja, endog politisk Frihed, være Midlet til en højere Standard i rent moralsk Henseende. Drikkeriet vil tage af i samme Grad, som et Folk frigøres.

Det kunde være af Interesse at undersøge, hvor stor Indflydelse f. Eks. den almindelige Valgret har haft paa Drikkeriets Tilbagegang her i Landet. Jeg er ganske overbevist om, at man vilde komme til det Resultat, at Frigørelsen her har spillet en saa indgribende Rolle, at man maa erkende dens store Betydning ogsaa ved en Bedømmelse af Afholdsspørgsmaalet, og hvad i øvrigt Foranstaltninger imod Drikkeriet angaar.

Nu har Staten for længst erkendt Betydningen af Ædruelighedsarbejdet; dette er sket, naar man, forladende Frikonkur-

rencens Princip, gik over til Bevillinger og naar man fra Statens Side ydede Støtte til den opdukkende Afholdsbevægelse, den Bevægelse, som jo for Resten ingen — i alt Fald ikke officielt — har noget imod, skønt jeg maaske maa have Lov til at sige i Forbigaaende, at jeg tror, der er adskillig Modstand, der retter sig mod Forbudsbevægelsen, men egentlig tager Sigte paa selve Afholdsbevægelsen. Men, lad gaa, rent officielt anerkender man, at Afholdsbevægelsen har været af stor Betydning, og man har ment, at Staten kunde være bekendt at støtte den, endogsaa med ret betydelige Bidrag. Men hvilken underlig Modsigelse, naar man her i Skatter paa Spiritus, Øl, Vin og Tobak kommer op over 100 Mill. Kr.! Saa er man aabenbart fra Statens Side ikke absolut interesseret i, at Drikkeriet hører op. Staten skal jo tjene Penge paa Drikkeriet, og det vilde være en meget betænkelig Sag for en Finansminister at arbejde saa ihærdigt for Afholdssagen, at han derved umuliggjorde, at Skattekilderne flød tilstrækkeligt. Denne Modsigelse er meget beklagelig, men den findes, og man maa regne med den.

Naar Staten nu engageres for at hjælpe til at holde Drikkeriet nede gennem de forskellige Forsøg, der gøres derpaa, er det alligevel paa sin Plads, at man, ogsaa jævnførende Eksemplet med Jeppe paa Bjerget, spørger, om Frikonkurrencen eller Frinæringen da virkelig, hvad f. Eks. den ærede Ordfører for Venstre mente, har været den eneste Aarsag til, at Drikkeriet var taget saa stærkt til, at man maatte gribe til kraftigere Forholdsregler og maatte engagere selve Lovgivningen; man maatte ikke blive staaende ved Beskatning, der kan være af rent fiskal Interesse, men man maatte ind paa en Lovgivning, der støttede Afholdsarbejdet eller Ædruelighedsarbejdet. Jeg vil her gerne gøre opmærksom paa, at naar den ærede Ordfører for Venstre nævnte Slutningen af 60'erne og viste os, at Drikkeriet var taget stærkt til i den Periode, saa er dette rigtigt, men samtidig er det rigtignok ogsaa paa sin Plads at fremhæve, at i dette Tidsrum er Maskinindustrien ved at bryde sig Bane her i Landet. Storkapitalismen har holdt sit Indtog, det gamle Haandværk er ved at falde. Og Lønslaven, Proletaren i Fabrikken, der har en lang Arbejdsdag og en lille Løn, han har ikke langt til Værtshuset, der ligger lige paa hans Vej. Han søger det for at stimulere sig. Gammel Vane, som har været raadende i